

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı

DANIŞTAY BAŞKANLIğI'NA

YÜRÜTMENİN DURDURULMASI İSTEMLİDİR DURUŞMA İSTEMLİDİR

DAVACI : Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı

VEKİLLERİ : Av. Seray Şenfer, Av. Ekim Ergün
Aynı Adreste.

DAVALILAR : 1. Adalet Bakanlığı
2. İçişleri Bakanlığı

KONU : 21/12/2013 tarih ve 28858 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Adli Kolluk Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" in 2. maddesinde yer alan "c) En üst dereceli kolluk amiri adli olayları, suç işlenmesini önlemek, kamu düzen ve güvenini korumakla ve bu konuda gerekli tedbirleri almakla görevli ve yetkili olan mülki idare amirine derhal bildirir.", 3. maddesinde yer alan "ve en üst dereceli kolluk amirine" ve "Ceza Muhakemesi Kanununun 135 inci maddesinin altıncı fıkrasında sayılan suçlar nedeniyle yapılan soruşturmaların aşamaları hakkında Cumhuriyet savcısı tarafından doğrudan veya varsa ilgili Cumhuriyet başsavcı vekili aracılığıyla Cumhuriyet başsavcısına yazılı olarak bilgi verilmesi zorunludur. Bu bildirim yazıları görüldü şerhinden sonra soruşturma dosyasında muhafaza edilir." hükümlerinin İPTALİNE ve iptali talep edilen düzenlemeler ile ilgili olarak dava sonuna kadar YÜRÜTMENİN DURDURULMASINA karar verilmesi istemidir.

1

I- Türkiye Barolar Birliği'nin dava açmaktaki menfaat ve ehliyeti:

Bilindiği üzere, Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuk güvenliğini sağlayan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve yasalarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir. Anayasa'nın 135. maddesinin birinci fıkrasına uyarınca, "Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları; belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzelkişilikleridir". 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 109. maddesine göre ise, Türkiye Barolar Birliği, bütün baroların katılımıyla oluşan, kamu kurumu niteliğinde, tüzel kişiliğe sahip bir meslek kuruluşudur. Türkiye Barolar Birliği, kurulduğu günden bu yana yasaların bir meslek kuruluşu olarak kendisine yüklediği görevlerinin yanında, toplumun hukuki sorunlarıyla ilgili görüş ve önerileriyle de Türk hukuk sisteminin gelişmesine katkı sağlamış olup, sağlamaya da devam edecektir. Ayrıca, "hukukun üstünlüğünü ve insan haklarını savunmak ve korumak, bu kavramlara işlerlik kazandırmak"

Adres : Oğuzlar Mah. Barış Manço Cad. Av.Özdemir Özok Sokak No:8 06520 Balgat - ANKARA

Tel : 0 (312) 292 59 00 - Faks : 0 (312) 286 55 65

İnternet Adresi:www.barobirlik.org.tr İletişim: www.barobirlik.org.tr/iletisim

Avukatlık Kanunu'nun 110/17 maddesiyle Türkiye Barolar Birliği'ne verilmiş bir görevdir.

İptali talep edilen düzenlemeler yargılama faaliyetine ilişkin olup Yönetmeliğin uygulanması sonucunda, hukukun üstünlüğü, hukuk devleti ve savunma hakkı zarar göreceğinden Türkiye Barolar Birliği'nin dava açma hak ve ehliyeti bulunmaktadır.

II- Açıklamalar ve iptal nedenleri:

- 1- Dava konusu Yönetmeliğin 2. maddesinde yer alan “c) *En üst dereceli kolluk amiri adli olayları, suç işlenmesini önlemek, kamu düzen ve güvenini korumakla ve bu konuda gerekli tedbirleri almakla görevli ve yetkili olan mülki idare amirine derhal bildirir.*” hükmü aşağıdaki nedenlerle hukuka aykırıdır:

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 160. maddesinin ikinci fıkrasına göre, *Cumhuriyet savcısı, maddi gerçeğın araştırılması ve adil bir yargılamanın yapılabilmesi için, emrindeki adli kolluk görevlileri marifetiyle, şüphelinin lehine ve aleyhine olan delilleri toplayarak muhafaza altına almakla ve şüphelinin haklarını korumakla yükümlüdür.*

5271 sayılı Kanun'un 161. maddesinin ilk fıkrası uyarınca, *Cumhuriyet savcısı, doğrudan doğruya veya emrindeki adli kolluk görevlileri aracılığı ile her türlü araştırmayı yapabilir; ikinci fıkrası uyarınca ise Adli kolluk görevlileri, elkoymadıkları olayları, yakalanan kişiler ile uygulanan tedbirleri emrinde çalıştıkları Cumhuriyet savcısına derhâl bildirmek ve bu Cumhuriyet savcısının adliyeye ilişkin bütün emirlerini gecikmeksizin yerine getirmekle yükümlüdür.*

5271 sayılı Kanun'un 164. maddesinin ikinci fıkrasına göre, *Soruşturma işlemleri, Cumhuriyet savcısının emir ve talimatları doğrultusunda öncelikle adli kolluğa yaptırılır. Adli kolluk görevlileri, Cumhuriyet savcısının adli görevlere ilişkin emirlerini yerine getirir.* Ayrıca bahsi geçen maddenin üçüncü fıkrası uyarınca *adli kolluk, adli görevlerin haricindeki hizmetlerde, üstlerinin emrindedir.*

3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun 12. maddesinin 1. fıkrasına göre, *Adli işlere mütaallik tahkikat; salahiyyətli adli otoritelerin direktifleri altında ve kanunlarına tevfiikan yalnız adli zabıtaya yaptırılır.*

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 157. maddesine göre ise *Kanunun başka hüküm koyduğu hâller saklı kalmak ve savunma haklarına zarar vermemek koşuluyla soruşturma evresindeki usul işlemleri gizlidir.*

Gerek yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri incelendiğinde, gerekse 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 156. maddesine, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda yer verilmediğinden dolayı, Adalet Bakanı ve mülki idare amirleri de dâhil olmak üzere Cumhuriyet savcıları dışında hiçbir makamın adli soruşturmalarla ilgili talepte bulunma ve kolluğa emir verme yetkileri bulunmadığı ve bir suçun işlendiğinin ortaya çıkması halinde adli kolluk görevlileri ve sorumlularının,

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı

5271 sayılı Kanun'a göre suçun soruşturulmasında tek yetkili olan Cumhuriyet savcısının emri altında oldukları sonucuna ulaşılmaktadır.

Adli kolluk görevlileri, adli kolluk sorumlusu ve en üst dereceli kolluk amiri, idari yönden mülki idare amirine karşı sorumlu iken, adli soruşturmalar bir başka anlatımla adli kolluk görevi çerçevesinde ise Cumhuriyet savcılarına bağlıdırlar. Mülki idare amirlerinin adli soruşturmaların yürütülmesi bakımından herhangi bir hak ve yetkileri bulunmamaktadır. Mülki idare amirleri Cumhuriyet savcılarına herhangi bir şekilde emir ve talimat veremezler bu bağlamda adli işlemlere ve derdest soruşturma dosyasına müdahale edemezler.

Bilindiği üzere; yönetmelik ile getirilen bildirme yükümlülüğü kapsamındaki adli olaylar ceza soruşturmasına konu olup yargılama faaliyeti içerisinde değerlendirilmektedir. Getirilen bu düzenleme yargı yetkisinin yürütmede yer alan bir aktör ile paylaşılması sonucunu doğurmakta dolayısıyla kuvvetler ayrılığı ilkesi ihlal edilmektedir. En üst dereceli kolluk amirinin, adli kolluk görevi yürütüldüğü sırada görev sebebiyle sahip olduğu bilgileri mülki idare amiri ile paylaşmasına dair düzenleme, Anayasa'nın 9. maddesinde hüküm altına alınan "yargı yetkisinin bağımsız mahkemelerce kullanılacağı" ilkesine de aykırılık oluşurmaktadır.

Nitekim, 5271 sayılı Kanun'un 160. maddesinin gerekçesinde de belirtildiği üzere "... soruşturma evresinde temel görevi yerine getiren organın faaliyetlerinde üç ilke egemen olmalıdır: Bunlar etkinlik, sürat, dürüstlük ve hakkaniyettir." Soruşturmanın etkin, güvenilir ve hakkaniyetli yürütülmesi için yargılama yetkisini haiz organ tarafından ceza yargılaması kurallarının tespit edildiği yasaya uygun şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Getirilen düzenleme öncelikle yetkiyi -adli olaylar ile ilgili bilgi, belge devamında konu ile ilgili gelişmeleri- yürütme ile paylaşma sonucu doğurmakta ve açıkça soruşturmanın gizliliği kuralını hiçe saymaktadır.

Bundan başka; Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Adli kolluk ve görevi" başlıklı 164. maddesinin son fıkrasında "Adli kolluk, adli görevlerin haricindeki hizmetlerde, üstlerinin emrindedir." hükmü uyarınca da adli görevler ile ilgili olarak kolluğun yalnızca Cumhuriyet savcısından emir, talimat alma ya da ona bilgi verme yükümlülüğü bulunduğundan getirilen düzenleme yasaya bu açıdan da aykırılık oluşurmaktadır.

En üst dereceli kolluk amirinin adli olayları, mülki idare amirine derhal bildireceğine ilişkin hüküm ise adli soruşturmalarla ilişkin bilgilerin adli soruşturmalar açısından yetkisi bulunmayan mülki idare amirine bildirim anlamına gelecek olup, başta Anayasa olmak üzere 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 157. maddesinde düzenlenmiş olan soruşturmanın gizliliği ilkesine aykırılık teşkil edecektir.

- 2- Değişiklik Yönetmeliğinin 3. maddesinde yer alan “*ve en üst dereceli kolluk amirine*” ibaresi aşağıdaki nedenlerle hukuka aykırıdır.

Ceza soruşturması, 5271 sayılı Kanun’da yer alan hükümlere ve benimsenen ilkelere göre yürütülmektedir. 5271 sayılı Kanun’un 161. maddesinin 2. fıkrasına göre, “*adli kolluk görevlileri, el koydukları olayları, yakalanan kişiler ile uygulanan tedbirleri emrinde çalıştıkları Cumhuriyet savcısına derhâl bildirmek ve bu Cumhuriyet savcısının adliyeye ilişkin bütün emirlerini gecikmeksizin yerine getirmekle yükümlüdür*”. Kanunda adli kolluk görevlilerinin adli soruşturmalara ilişkin bilgiyi emrinde çalıştıkları Cumhuriyet savcısına derhal bildirecekleri açıkça düzenlenmiş olup Kanunda bu bildirim yapılacağı bir başka makam ve merci düzenlenmemiştir.

5271 sayılı Kanun’un 164. maddesinin son fıkrasında “*Adli kolluk, adli görevlerin haricindeki hizmetlerde, üstlerinin emrindedir*” hükmü uyarınca adli görevler ile ilgili olarak kolluğun yalnızca Cumhuriyet savcısından emir, talimat alma ya da ona bilgi verme yükümlülüğü bulunmaktadır.

Adli kolluk görevlilerinin, kendilerine yapılan bir suça ilişkin ihbar veya şikâyetleri; el koydukları olayları, yakalanan kişiler ile uygulanan tedbirleri derhâl en üst dereceli kolluk amirine bildireceğine ilişkin hüküm, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 161. maddesinin 2. fıkrasına, 164. maddesinin son fıkrasına, 5271 sayılı Kanun’un 157. maddesine ve kuvvetler ayrılığı ilkesine aykırılık teşkil etmektedir.

- 3- Yönetmeliğin 3. maddesi ile Adli Kolluk Yönetmeliğinin 6. maddesine eklenen “*Ceza Muhakemesi Kanununun 135 inci maddesinin altıncı fıkrasında sayılan suçlar nedeniyle yapılan soruşturmaların aşamaları hakkında Cumhuriyet savcısı tarafından doğrudan veya varsa ilgili Cumhuriyet başsavcı vekili aracılığıyla Cumhuriyet başsavcısına yazılı olarak bilgi verilmesi zorunludur. Bu bildirim yazıları görüldü şerhinden sonra soruşturma dosyasında muhafaza edilir.*” şeklindeki fıkra aşağıdaki nedenlerle hukuka aykırıdır:

Adli Kolluk Yönetmeliği’nin yasal dayanağı 5271 sayılı Kanun’un “*Yönetmelik*” kenar başlıklı 167. maddesi olup bu madde aşağıdaki gibidir:

“(1) Adli kolluk görevlilerinin nitelikleri ve bunların hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimi, diğer hizmet birimleri ile ilişkileri, değerlendirme raporlarının düzenlenmesi, uzmanlık dallarına göre hangi bölümlerde çalıştırılacakları ve diğer hususlar; bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren altı ay içinde Adalet ve İçişleri Bakanlıklarınca müştereken çıkarılacak yönetmelikte belirlenir.”

Görüleceği üzere Adli Kolluk Yönetmeliği ile Cumhuriyet savcılarının, Cumhuriyet Başsavcılığı ile ilişkilerinin nasıl yürütüleceği konusunda idareye düzenleme yapma yetkisi verilmemiştir.

Davalılar yetkisi olmadığı bir alanda düzenleme yaptığından, belirtilen hüküm, açıkça kanuni dayanaktan yoksundur. Bu nedenle bu düzenleme 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 167. maddesine aykırıdır.

III- Yürütmenin Durdurulması talebimiz:

Anayasanın 90. maddesinin son fıkrası gereğince usulüne uygun olarak yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası sözleşmeler kanun hükmündedir. Yasalara uygun olmak koşuluyla düzenleyici işlem yapma yetkisi bulunan idarenin Ceza Muhakemesi Kanunu'na olduğu gibi, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesinin 6. maddesine de aykırı olarak düzenlediği "*Adli Kolluk Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik*"in dava konusu ettiğimiz hükümlerinin iptali gerekmektedir.

Anayasanın 124. maddesinde de belirtildiği gibi; bakanlıklar *kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla*, yönetmelikler çıkarabilmektedir. Normlar hiyerarşisinde Anayasa ve yasaların altında yer alan yönetmeliklerin, yasal düzenlemeleri genişletmek ve değiştirmek gibi bir işlevleri bulunmamaktadır. Yasa hükümleri ancak bir başka yasa ile değiştirilebilir.

Normlar hiyerarşisi içinde daha üst nitelikte norm olan Anayasa ve yasaya uygunluğu zorunlu bulunan Yönetmeliğin üst normun alttaki normla etkisiz hale getirilemeyeceğine ilişkin hukuk ilkesine (lex Superior) aykırı şekilde düzenlenen, hukukun üstünlüğü, hukuk devleti ve savunma hakkına aykırılık teşkil eden iptal konusu hükümler, yürürlükte kaldığı sürece, sanık ile diğer yargılama sujelerine yasalarla tanınan hakların kullanılabilmesi kısıtlanacağından; ileride toplumun adalet duygusunda telafisi olanaksız zararlar doğacağından bu durumun önlenmesi için yargılama sonuçlanıncaya kadar yürütmenin durdurulmasını talep zorunluluğu doğmuştur.

HUKUKİ NEDENLER : T.C. Anayasası, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi ve ilgili tüm yasal mevzuat.

DELİLLER :21.12.2013 tarih 28858 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "*Adli Kolluk Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik*", yasal mevzuat ve gerekli her türlü kanıt.

SONUC ve İSTEM :Yukarıda açıklanan ve tetkik esnasında da saptanacak nedenlerle; 21.12.2013 tarih 28858 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "*Adli Kolluk Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik*"in 2. maddesinde yer alan "(c) **En üst dereceli kolluk amiri adli olayları, suç işlenmesini önlemek, kamu düzen ve güvenini korumakla ve bu konuda gerekli tedbirleri almakla görevli ve yetkili olan mülki idare amirine derhal bildirir.**", 3. maddesinde yer alan "*ve en üst dereceli kolluk amirine*" ve "*Ceza Muhakemesi Kanununun 135 inci maddesinin altıncı fıkrasında sayılan suçlar nedeniyle yapılan soruşturmaların aşamaları hakkında Cumhuriyet savcısı*

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı

tarafından doğrudan veya varsa ilgili Cumhuriyet başsavcı vekili aracılığıyla Cumhuriyet başsavcısına yazılı olarak bilgi verilmesi zorunludur. Bu bildirim yazıları görüldü Şerhinden sonra soruşturma dosyasında muhafaza edilir." hükümlerinin İPTALİNE ve iptali talep edilen düzenlemeler ile ilgili olarak dava sonuna kadar YÜRÜTMENİN DURDURULMASINA, vekalet ücreti ve yargılama masraflarının davalı idarelere yükletilmesine karar verilmesini vekaleten saygılarımızla dileriz. 23/12/2013

Türkiye Barolar Birliği
Vekilleri
Av. Seray Şenfer Av. Ekim Ergün

EKLER :

- 1.Vekaletname Örneği
2. Dava konusu Yönetmelik